

Oikeusministeriölle

Henkilötodistelun vastaanottaminen kuva- ja äänitallenteelta hovioikeudessa
Viite: Lausuntopyyntö OM033:00/2018

1. Yleistä

Helsingin hovioikeus pitää tärkeinä niitä hyötyjä, joita uudistuksella arviomuistion mukaan tavoitellaan. Näitä ovat muun muassa henkilötodistelun laadun parantaminen hovioikeudessa, tuomioistuinten välisen työnjaon selkeyttäminen sekä kuultaville aiheutuvan vaivan ja haitan vähentäminen.

Arviomuistiossa on varsin kattavasti tuotu esiin näkökohtia, joilla on merkitystä asian arvioinnissa. Käsittely jää kuitenkin paikoitellen pintapuoliseksi, ja esitetyjä näkökohtia on jatkovalmistelussa tarpeen syventää.

Arviomuistiossa käytetyt tiedot Ruotsin järjestelmää koskevista kokemuksista ovat usean vuoden takaa. Vaikka Ruotsin järjestelmän siirtämistä sellaisenaan Suomeen ei pidä tavoitella, on jatkovalmistelussa syytä selvittää kattavammin ja ajantasaisemmin kokemuksia ja mahdollista tutkimustietoa järjestelmän käyttöönoton vaikutuksista Ruotsissa.

Hovioikeus kannattaa asian jatkovalmistelua.

Yhdenvertaisuus- ja kustannusnäkökohdat huomioon ottaen jatkovalmistelussa on perusteltua lähteä siitä, että järjestelmä käsittäisi kaikki asiat. Hovioikeus pitää tärkeänä, että heti jatkovalmistelun aluksi selvitetään mahdollisimman kattavasti, täyttääkö uusi järjestelmä perustuslain ja ihmisoikeussopimusten vaatimukset oikeudenmukaisesta oikeudenkäynnistä.

2. Ihmisoikeussopimusten mukaisuus

Arviomuistion mukaan (s. 28) Euroopan ihmisoikeustuomioistuin tai Yhdistyneiden kansakuntien ihmisoikeuskomitea ei ole ottanut kantaa Ruotsin järjestelmään. Arviomuistiossa (s. 29) on katsottu, ettei ratkaisusta Gomez Olmeda v. Espanja 29.3.2016 voida päätellä, että henkilötodistelun vastaanottaminen tallenteelta hovioikeudessa olisi ihmisoikeussopimuksen vastaista. Muistiossa viitatussa ratkaisussa Ihmisoikeustuomioistuin katsoi käsillä olleen loukkauksen tapauksessa, jossa alioikeuden vapauttama syytetty katsottiin ylioikeudessa syylliseksi. Ylioikeus perusti ratkaisunsa alioikeuden oikeudenkäynnistä tehtyyn videointiin kuulematta syytettyä henkilökohtaisesti.

Hovioikeuden näkemys on, ettei tämän ratkaisun perusteella voida tehdä johtopäätöstä järjestelmän ongelmattomuudesta ihmisoikeussopimuksen näkökulmasta. Ihmisoikeustuomioistuin ei ole ratkaisussaan ottanut kantaa siihen, voidaanko näyttömuutoksenhaun sallivassa järjestelmässä tyytyä muutoksenhakuasteessa katsomaan alioikeustallenteet ottamatta itse suoraan vastaan henkilötodistelua. Ratkaisussa ei myöskään ole otettu kantaa syytetyn vastakuulustelu-oikeuteen muutoksenhaussa. Ratkaisusta voi tehdä pikemminkin sen johtopäätöksen, ettei alioikeudessa kuvatun tallenteen katsominen muutoksenhakuasteessa ole ihmisoikeussopimuksen

mukaista, jos alioikeudessa vapautettu syytetty saattaa tulla tuomituksi ylioikeudessa ja syytetylle ei ole varattu tilaisuutta tulla kuulluksi.

3. Välittömyysperiaate

Ehdotettu järjestelmä merkitsisi poikkeamista välittömyysperiaatteesta, jonka tarkoituksena on parantaa tuomioistuimen mahdollisuuksia saada oikeudenkäynnin kohteena olevista tapahtumista oikea kuva. Arviomuistiossa todetuin tavoin hovioikeuden käytössä voisi olla nykyistä luotettavampaa todistelua, jos kuultavien uudelleenkuulemisen sijaan hyödynnettäisiin kärjäoikeudessa tallennettuja kertomuksia. Hovioikeuden näkemyksen mukaan välittömyysperiaatteesta poikkeaminen muutoksenhakuvaiheessa voisi olla perusteltua siinä määrin kuin periaatteen taustatavoitteet on saavutettavissa paremmin muulla tavalla.

Jatkovalmistelussa on perusteellisesti arvioitava, millä edellytyksillä todistelutallenteiden katsomisen lisäksi todistajille on mahdollista esittää lisäkysymyksiä. Samoin on arvioitava, millä edellytyksillä vastaaja voi muuttaa kertomustaan vielä hovioikeudessa, ja mitä tästä seuraa muun henkilötodistelun vastaanottamisen kannalta. Hovioikeus kiinnittää huomiota siihen, että jos tallenteiden katsomisen jälkeen hovioikeudessa joudutaan ottamaan välittömästi vastaan tallenteista ilmenevää näyttöä täydentävää tai korjaavaa taikka täysin uutta henkilötodistelua, hovioikeusmenettely voi muuttua nykyistä jopa olennaisesti raskaammaksi.

4. Hovioikeuden rooli muutoksenhakuasteena

Hovioikeus pitää tärkeänä, että hovioikeuden roolia muutoksenhakuasteena korostetaan. Hovioikeuden rooli on nykyään ristiriitainen, kun sen tehtävänä on arvioida kärjäoikeuden ratkaisun oikeellisuus, mutta tosiasiallisesti se ottaa vastaan usein erisisältöisen ja huonompilaatuisen henkilötodistelun kuin kärjäoikeus. Kontrollitehtävä ei näin ollen voi täysin toteutua.

Edellä lausutusta huolimatta on tunnustettava se tosiseikka, että joissain tilanteissa asianosaisen oikeusturva edellyttää myös ehdotetussa järjestelmässä, että hovioikeudessa järjestetään täysimittainen pääkäsittely, jossa kaikki tarpeellinen henkilötodistelu otetaan vastaan uudelleen. Näin on erityisesti silloin, jos kärjäoikeudessa ei ole hahmotettu, mistä asiassa on kysymys, tai asia on jäsenelty poikkeuksellisesti niin puutteellisesti tai virheellisesti, ettei kärjäoikeuden ratkaisun lopputuloksen oikeellisuutta ole mahdollista arvioida vain kärjäoikeusmenettelyssä kertyneen aineiston perusteella. Selvää on, että hovioikeudella tulee olla viimekätinen päätösvalta siitä, millä tavalla näyttö otetaan hovioikeudessa vastaan.

5. Henkilötodistelun kuva- ja äänitallentaminen kärjäoikeudessa

Kärjäoikeuden prosessinjohtolle asetettavat vaatimukset hovioikeuden näkökulmasta

Hovioikeuden näkökulmasta kärjäoikeuden valmistelun ja prosessinjohtoon merkitys korostuvat entisestään etenkin tarpeettoman todistelun epäämisen kannalta. Kärjäoikeuskäsittelyssä on varmistettava, että käsittely kohdistuu kaikkeen asian kannalta olennaiseen, jotta kärjäoikeudessa kertynyt aineisto on riittävä asian ratkaisemiseksi myös hovioikeudessa.

Asianosaisilla olisi ehdotetussa järjestelmässä mahdollisuus kuulustella todistajia lähtökohtaisesti vain kerran. Tämä voi johtaa siihen, että kärjäoikeuden käsittelyt eivät lyhene ainakaan järjestelmän käyttöönoton alkuvaiheessa, vaan päin vastoin venyvät, kun kuultavalta varmuuden vuoksi kysytään nykyistä laajemmin kaikkea asiaan mahdollisesti vaikuttavaa.

Edellä mainitun vuoksi kärjäoikeuksien lainkäyttöhenkilöstön prosessinjohtokoulutukseen on panostettava selvästi aikaisempaa enemmän. Hovioikeus pitää muutenkin välttämättömänä

laadukkaan prosessinjohtokoulutuksen järjestämistä ottaen etenkin huomioon, että käräjäoikeuksissa on nykyisin poikkeuksellisen paljon suhteellisen kokemattomia tuomareita.

Korostuneen prosessinjohtovastuun vuoksi videointi ei saa aiheuttaa käräjäoikeuden puheenjohtajalle teknisiä lisätehtäviä. Puheenjohtajan on voitava videoinnista huolimatta keskittyä prosessin johtamiseen ja näytön vastaanottamiseen. Oikeudellisesti vaativissa ja laajoissa asioissa korostuu tarve siitä, että istunnossa teknisiä tehtäviä hoitaa joku muu kuin puheenjohtaja.

Kuulemisten indeksointi (hakemistointi)

Ruotsissa todistelutallenteet katsotaan hovioikeudessa kokonaisuudessaan uudelleen siinäkin tapauksessa, että kyseisen todistajan kertomuksesta vain pieni osa koskee muutoksenhaun kohteena olevaa kysymystä. Hovioikeus katsoo, että tätä on pyrittävä välttämään videotallenteiden indeksoinnilla.

Käytännössä kuulemisten indeksointi edellyttäisi, että kuulemiset toteutettaisiin huomattavasti nykyistä selkeämmin syytekohtittain tai todistusteemoittain. Tosiasiassa tämä lienee mahdollista vain poikkeuksellisesti sen vuoksi, että kuultavat eivät luonnollisesti kertomuksessaan noudata teemoittelua tai syytekohtia. Kuitenkin vaativimmissa ja laajemmissa rikosasioissa näyttö voitaisiin ottaa vastaan syytekohta kerrallaan, kuten nykyisinkin joskus menetellään käräjäoikeuksissa. Myös riita-asioissa asia voidaan jaotella selkeisiin osa-alueisiin, kuten reklamaatioon, kaupan kohteen virheisiin jne. Koska esimerkiksi lisäkysymyksiä ei voitaisi juuri evätä ”myöhästyneinä”, myös avustajien tulisi pystyä hoitamaan tehtävänsä niin, että tällaiset käsitelyn johdonmukaisuutta sotkevat seikat jäisivät mahdollisimman vähiin.

Indeksoinnin käytännön toteutuksessa on tiedostettava, että kyse ei ole yksinkertaisesta mekaanisesta työstä. Työn suorittajan on oltava riittävästi perehtynyt sekä käsiteltävänä olevaan asiaan että sen taustalla olevaan juridiikkaan. Viitaten useiden käräjäoikeuksien lausuntoihin resursien osalta hovioikeus esittää epäilyksensä siitä, että käräjäoikeuksista löytyy henkilöstöresursseja todistajankuulemisten reaaliaikaiseen tai jälkikäteiseen indeksointiin.

Litterointi

Eduskunnan oikeusasiamiehen lausunnossa on esitetty todistajankertomusten litterointia ja monessa lausunnossa on otettu siihen kantaa. Hovioikeuden näkemys on, ettei litterointiin ole resursseja eikä yleisesti ottaen edes tarvetta. Mahdollisuutta niin sanottuun konelitterointiin olisi kuitenkin syytä selvittää. Konelitterointi ei voi korvata kuva- ja äänitallennetta, mutta litteroitu teksti voisi olla hyödyllinen apuväline esimerkiksi silloin, kun etsitään pitkästä kuulemisesta valituksen kannalta olennaista kohtaa ja vältetään näin koko tallenteen läpikäyminen.

6. Kuva- ja äänitallenteiden käyttäminen hovioikeudessa

Hovioikeuden näkemyksen mukaan kuva- ja äänitallenteiden käyttö voisi sujuvoittaa menettelyä hovioikeudessa, kun kuulemisten kestot olisivat ennalta tiedossa, eikä pääkäsittelyjä jouduttaisi perumaan ainakaan samassa mittakaavassa esteiden, poissaolojen ja tiedoksiantojen epäonnistumisen vuoksi.

Mikäli todistelutallenteita ei voitaisi indeksoida tarkoituksenmukaisella tavalla käräjäoikeuksissa tai niiden katsomista ei olisi mahdollista rajata muulla tavoin hovioikeudessa olennaisiin kysymyksiin, pääkäsittelyt hovioikeudessa eivät tulisi lyhenemään, kuten arviomuistiossa on esitetty mahdollisesti tapahtuvan (s. 32). Hovioikeuden näkemyksen mukaan pääkäsittelyt voisivat tulla päinvastoin pidentymään asiaan vaikuttamattoman henkilötodistelun vuoksi.

Siinäkin tapauksessa, että indeksoinnin tai muun keinon avulla todistelutallenteiden katsomisen rajaaminen olisi teknisesti mahdollista, on vielä oma kysymyksensä, miten vastuu todistelutallenteiden rajaamisesta jaettaisiin osapuolten ja hovioikeuden kesken. Tarkoituksenmukaisena ei voida pitää sitä, että muutoksenhaun kannalta vain olennaisen henkilötodistelun osan vastaanottaminen pääkäsittelyssä edellyttäisi asian valmistelijan tai valmistelusta vastaavan jäsenen tutustuvan tallenteisiin ennalta kokonaisuudessaan.

Hovioikeus pitää kannatettavana, että Ruotsin järjestelmään sisältyvän viittausmenetelmän (hänvisning) käyttöönottoa selvitetään jatkovalmistelussa. Viittausmenettelyssä olisi epäilemättä hyvinä puolina asianosaisten vastuulla olevien sekä valtion varoista maksettavien oikeudenkäyntikulujen sekä muiden kustannusten vähentyminen. Syyttäjät voisivat käyttää aikaansa tältä osin muihin työtehtäviin. Tuomioistuimen jäsenet voisivat tarvittaessa toistaa välittömästi tallenteelta epäselväksi jääneen kohdan sekä keskustella keskenään näytöstä tallennetta seurattaessaan. Viittausjärjestelmästä olisi hyötyä erityisesti laajoissa asioissa.

Ruotsalaisessa menettelyssä hovioikeus päättää asianosaisia kuultuaan, ovatko osapuolet läsnä tallenteita katsottaessa vai katsovatko vain tuomioistuimen jäsenet ne. Jälkimmäisessä tapauksessa ruotsalaisessa järjestelmässä kysymys ei ole pääkäsittelystä siltä osin kuin tuomioistuin ottaa vastaan näytön asianosaisten läsnä olematta. Näin asia näytetään ymmärretyn myös arviomuistiossa (s. 20). Viittausmenettelyoikeudenkäynnistä tulisi pääkäsittelyn ja kirjallisen menettelyn yhdistelmää lähenevä menettely. Asiallisesti kysymyksessä olisi kolmas käsittelymuoto hovioikeuksissa. Tämän vuoksi on kyseenalaista, voidaanko lähteä siitä, ettei pääkäsittelyn toimittamista koskevia peruseriaatteita tarvitsisi muuttaa (vrt. arviomuistion s. 21). Ainakin tulisi tarkastella hovioikeusmenettelyä koskevan sääntelyn lisäksi todistelua sekä asianosaisten läsnäoloa ja oikeudenkäynnin julkisuutta koskevia säännöksiä.

Hovioikeuden näkemyksen mukaan viimekätinen päätösvalta viittausjärjestelmän käyttämisestä tulee olla tuomioistuimella. Asianosaisille on luonnollisesti varattava tilaisuus lausua kysymyksestä, mutta pelkkä yleinen vastustaminen ilman varteenotettavia perusteita ei tulisi olla syy evätä viittausmenettelyn käyttöä. Toisaalta järjestelmän tulisi olla joustava vastataksen käytännön tarpeisiin. Siksi pitäisi olla mahdollista ottaa kaikkein keskeisin henkilötodistelu, kuten asianosaisten tai avaintodistajan kertomus, vastaan pääkäsittelyssä ja muutoin turvautua viittausmenettelyyn. Lisäksi olisi arvioitava asianosaisten läsnäoloa näyttöä vastaanotettaessa.

7. Näyttömuutoksenhakua koskevien säännösten arviointi yleisemmin

Kansainvälisesti vertailtuna suomalainen muutoksenhakujärjestelmä ensimmäisen oikeusasteen antamaan ratkaisuun on poikkeuksellinen, kun pääsäännön mukaan muutoksenhakumahdollisuutta näyttökysymyksiin ei ole mitenkään rajattu. Käytännössä olennaisin tosiasiallinen rajausta seuraa jatkokäsittelylupajärjestelmästä. Jatkokäsittelylupaa ei tarvitse myöntää yksinomaan näytön uudelleen arvioimista varten, ellei käräjäoikeuden ratkaisun lopputuloksen oikeellisuutta ole perusteltua aihetta epäillä valituksessa esitettyjen seikkojen perusteella (OK 25a:11.2).

Jos jatkokäsittelylupa myönnetään tai lupaa ei edellytetä, on pääsäännön mukaan järjestettävä pääkäsittely, jos asianosainen sitä pyytää (OK 26:14). Pyynnöstä huolimatta asia voidaan ratkaista pääkäsittelyä toimittamatta vain silloin, kun näytön arvioinnin oikeellisuudesta ei voi jäädä varteenotettavaa epäilyä ja pääkäsittelyn toimittaminen on muutoinkin tarpeetonta ottaen huomioon asian laatu ja sen merkitys asianosaiselle.

Hovioikeuden näkemyksen mukaan ei ole realistista odottaa, että ainakaan lyhyellä aikavälillä voitaisiin luopua näyttömuutoksenhausta tai edes rajoittaa sitä olennaisesti. Tässä yhteydessä

olisi kuitenkin aihetta arvioida nykyjärjestelmää muutoinkin ja erityisesti siitä näkökulmasta, onko nykyinen sääntely tarpeettoman joustamatonta ottaen huomioon yhtäältä asianosaisten oikeusturva ja toisaalta käsittelyn joutuisuus ja prosessiekonomia, ja tarvittaessa tarkistaa voimassa olevia säännöksiä vastaavasti. Tässä yhteydessä voidaan nostaa esiin erityisesti kaksi kysymystä.

Valtaosassa valituksista on kysymys yksinomaan tai osittain näytöstä. On varsin tavallista, että valituksessa todetaan ylimalkaisesti, että käräjäoikeus on arvioinut näytön asiassa väärin ja että asianosainen siksi vaatii pääkäsittelyä vedoten kaikkeen käräjäoikeudessa vastaanotettuun näyttöön.

Hovioikeus katsoo, että näyttömuutoksenhaussa on valittajalta edellytettävä enemmän. Selvässä enemmistössä hovioikeuteen saapuvissa asioissa yksityisillä asianosaisilla on avustaja. Siksi tulisi harkita, voitaisiinko lakiin ottaa esimerkiksi samantyyppinen säännös kuin on edellä mainitussa OK 25a:11.2:ssa. Valittajalta olisi edellytettävä, että valituksessa yksilöidään ne perusteet, joiden vuoksi valittaja pitää näyttöratkaisua virheellisenä. Jollei valittaja näin pysty tekemään, tämä viittaa pikemminkin siihen, ettei ole mitään aihetta epäillä käräjäoikeuden näyttöratkaisun oikeellisuutta. Lisäksi perusteiden yksilöiminen voisi johtaa siihen, että vaikka käräjäoikeuden näyttöratkaisun oikeellisuutta on horjutettu joltain osin, muilta osin käräjäoikeudessa esitettyä todistelua ole enää tarpeen ottaa vastaan hovioikeudessa.

Toiseksi hovioikeus katsoo, että niin sanotusta pienimuotoisesta pääkäsittelystä tai pikkupääkäsittelystä pitäisi ottaa lakiin selkeät säännökset. Käytännössä pikkupääkäsittelyjä järjestetään etenkin asianosaisten kuulemiseksi, oikeuskysymyksestä pledeeraamiseksi tai rangaistuksen mittaamiseen vaikuttavien seikkojen selvittämiseksi. Olisi perusteltua arvioida, missä tapauksissa pikkupääkäsittely tulee kysymykseen, ja yleisesti ottaa lakiin selvemmat säännökset asiasta. Oikeustilan selventämisen lisäksi tämä voisi jossain määrin vähentää pyyntöjä täysimittaisista pääkäsittelyistä.

8. Yksityisyyden suoja

Hovioikeus pitää tärkeänä, ettei henkilötodistelun videotallennus johda siihen, että tallenteilla esiintyvät henkilöt joutuvat pelkäämään yksityisyytensä puolesta. Mikäli kuultavat joutuvat pelkäämään sitä, että tallenne omasta todistamisesta leviää julkisuuteen, voi tällä olla erittäin vahingollisia vaikutuksia ihmisten halukkuuteen todistaa ja kertoa asioista tuomioistuimessa. Jatkovalmistelussa on syytä selvittää tarkasti sitä, miten asianosaisjulkisuus voidaan toteuttaa videotallenteiden osalta aiheuttamatta vaaraa niiden levittämisestä tai julkaisemisesta. Lähtökohteisesti hovioikeus kannattaa Ruotsissa käytössä olevaa rajausta, jonka mukaan kuva- ja äänitallenne on katsottavissa vain tuomioistuimen tiloissa ja ainoastaan äänitallenne voidaan luovuttaa asiakkaan haltuun. Tämä vastaa myös Suomessa jo nyt voimassa olevaa lakia. Tässä yhteydessä on kuitenkin syytä selvittää mahdollisuutta esimerkiksi sellaiseen tekniseen järjestelyyn, jossa avustaja voisi verkossa katsoa, mutta ei tallentaa kuva- ja äänitallenteita.

9. Esitutkintakuulustelujen videoiminen

Hovioikeus pitää sinänsä kannatettavana, että esitutkintakuulustelut videoidaan. Väitteet siitä, että kuultavaa on esitutkinnassa esimerkiksi painostettu tai taivuteltu taikka ettei kuultavalle ole tehty selkoa hänen oikeuksistaan, eivät ole harvinaisia. Hovioikeus kuitenkin katsoo, ettei yleisesti pidä siirtyä järjestelmään, jossa henkilötodistelu tuomioistuimissa koostuu pääosin esitutkintatallenteista. Esitutkinta ei ole oikeudenkäynti eikä sitä ole sellaiseksi tarkoitettukaan. Esitutkinnassa toteutuu esimerkiksi kontradiktorisuus vain poikkeuksellisesti (vrt. OK 17:24.3 ja

ETL 9:4). Ensisijaisesti esitutkinta toimii rikosasian valmisteluna, jossa kootun aineiston perusteella syyttäjä päättää syytteen nostamisesta.

10. Tekninen toteutus

Hovioikeus pitää ehdottomana edellytyksenä puheena olevaan järjestelmään siirtymiselle, että tekninen laitteisto on helppokäyttöinen ja toimintavarma sekä todistelutallenteet laadukkaita. Samaten tallenteet pitää säilyttää varmallalla tavalla mutta niin, että ne ovat helposti saatavilla käyttöön. Teknisessä toteutuksessa on arvioitava mahdollisuus käyttää eri kuvakulmia ja useita kameroita, koska todistajan lisäksi on usein tarpeellista nähdä myös kysymysten esittäjä sekä toisinaan myös muita läsnäolijoita.

11. Kustannukset

Hovioikeus toteaa, ettei se pysty juurikaan arvioimaan järjestelmästä aiheutuvia kustannuksia ja säästöjä. Hovioikeus pitää kuitenkin arviomuistion mukaista arviota järjestelmän perustamiskustannuksesta optimistisena verrattuna siihen, että Ruotsin järjestelmän perustaminen vaatii noin 30 miljoonaa euroa siitakin huolimatta, että Ruotsi on mm. asukasluvultaan Suomea suurempi ja tekniikka on epäilemättä sittemmin kehittynyt. Puutteena voidaan pitää sitä, ettei arviomuistiossa ole lähemmin käsitelty kustannuksia, jotka aiheutuvat teknisten järjestelmien uusimistarpeesta. Jatkovalmistelussa on arvioitava edelleen, onko hanke yhteensovitettavissa AIPA-uudistusten kanssa, ja mitä hankkeen mahdollinen erillisuus AIPA:sta merkitsee sen kustannuksille.

Arviomuistiossa ei ole otettu huomioon sitä, että järjestelmän menestyksellä käyttöönotto aiheuttaa muitakin kuin tekniikasta ja siihen liittyvästä koulutuksesta johtuvia kustannuksia. Edellä esitettyyn viitaten hovioikeus toteaa, että uudistus asettaa lisävaatimuksia käräjäoikeusprosessille. Tämä edellyttää esimerkiksi lainkäyttöhenkilöstön prosessijohtokoulutusta ja syyttäjien prosessikoulutusta, joihin on myös varattava omat määrärahasa.

Järjestelmän käyttöön ottaminen ei tuone kokonaisuuden kannalta säästöjä eikä vähentäisi ainakaan tuomareiden tai esittelijöiden työtä. Lainkäyttösihteereiden työ hovioikeudessa saattaa vähentyä, kun kutsujen laatiminen vähenisi ja pääkäsittelyjen sopiminen helpottuisi. Toisaalta on vaikea ottaa kantaa siihen, miten uusi järjestelmä ylipäättään vaikuttaisi heidän työmääräänsä.

Oman rahoituksen saaminen järjestelmälle on välttämätöntä, koska tuomioistuinten muutenkin niukkoja perustoimintamäärärahoja ei voida käyttää ehdotetun järjestelmän vaatimiin kustannuksiin.

Lausunnon valmistelu:

Lausunto on valmisteltu työryhmässä, johon ovat kuuluneet hovioikeudenneuvokset Terhi Mattila, Ari Siltama, Tuula Myllykangas ja Jaakko Rautio, asessori Inkeri Kuuskoski sekä hovioikeuden esittelijät Päivi Leppämäki ja Pekka Pöyhönen. Lausuntoa on käsitelty hovioikeuden lainkäyttöhenkilökunnan kokouksessa.



Presidentti

Mikko Könkkölä